

Straffetillæg eller ubestemte Straffedomme?

Tanken om Anvendelse af ubestemte Straffedomme modte straks ved sin Fremkomst en Række Indvendinger saavel af teoretisk som af praktisk Natur. Man indrømmede vel, at Hensynet til Samfundets Sikkerhed, som maa være det overvejende i al straffende Virksomhed, ikke fyldestgøres ved det gældende System med lovbundne Strafferammer. Og rent i Almindelighed kunde man ogsaa indrømme, at det, først efter at Straffen har haft Lejlighed til at øve sin Virkning paa Individet, lader sig afgøre, om Samfundet har mere at frygte fra denne enkeltes Side. Men her rejste Indvendingerne sig allerede.

For det første: denne Dom om Straffens Virkning paa det enkelte Individ maatte det tilfalde de straffuldbyrdende Myndigheder at afsige, — men dette vilde stride mod det uangribelige Dogme om Adskillelse af Retspleje fra Forvaltning. Og paa hvilket Grundlag skulde de straffuldbyrdende Myndigheder kunne afsige denne Dom? Paa Grundlag af psykologisk Iagttagelse? Men dette Grundlag er irrationelt.

Og vil man da, i Erkendelse af Vanskeligheden ved at afgøre, naar Maalet er fuldt, af Hensyn til Individet fastsætte en bestemt Grænse, udover hvilken den ubestemte Straffedom under ingen Omstændigheder maa være, kommer man i Modsigelse med Institutets Hensigt, at sikre Samfundet mod de farligste Individier.

I dette Tidsskrift er der tidligere gjort udførlig Rede saavel for det nævnte Instituts Natur som for de Argumenter, man har anvendt for og imod det, og jeg skal ikke her komme ind paa en Gentagelse af det den Gang sagte.*)

Siden da har Princippet om de ubestemte Straffedomme fundet praktisk Anvendelse i den norske Straffelov af 22. Maj 1902 (§ 65)**), men iøvrigt vides det ikke at have vundet Indpas i de europæiske Lovgivninger. Det schweiziske Udkast, som fremkom i 1896, og som siden har været under Diskussion, er endnu ikke blevet til Lov. Og at Sagen i Virkeligheden endnu ikke betragtes som uddebatteret, fremgaar bl. a. deraf, at den danner Grundlag for det første Punkt paa Dagsordenen for den Fængselskongres, som agtes afholdt i Washington i Sommeren 1910.

Som meddelt i Tidsskriftets senest udkomne Hæfte gaar første Spørgsmaal i første Sektion (Om Straffelovgivning) kortelig ud paa følgende:

1. Hvis man gaar ud fra, at der er en rationel Forbindelse mellem Princippet for Anvendelse af ubestemte Straffedomme og Grundprincipperne i Strafferetsvidenskaben, paa hvilke Forbrydere bør saadanne Domme da finde Anvendelse, og hvorledes lader Anvendelsen af saadanne Domme, der ikke fastsætter nogen Grænse for Maximum eller Minimum af Straffen, sig forene med Hensyn til Individets Frihed?

Spørgsmaalet var oprindeligt tænkt ubetinget, og For-

*) Aargang XV, pag. 129—145 og Aargang XXIII pag. 21—39.

***) »Har nogen gjort sig skyldig i flere fuldbyrdede eller forsøgte Forbrydelser, straffbare efter §§ 148, 149 osv., kan Retten beslutte at stille Lagretten Spørgsmaal, om den skyldige i Betragtning af Forbrydelsernes Beskaffenhed, den Drivfjeder, som for samme ligger til Grund, eller det Sindelag, som gennem dem aabenbarer sig, maa anses særlig farlig for Samfundet eller for enkeltes Liv, Helbred eller Velfærd.

Bejaes det stillede Spørgsmaal, kan Dommen bestemme, at Domfældte kan beholdes i Fængsel, saa længe det findes fornødent, dog ikke længere ud over den fastsatte Straffetid end det tredobbelte af denne og i intet Tilfælde længere end 15 Aar ud over samme«.

handlingerne vilde da alene have drejet sig om den rent praktiske Anvendelse af de omhandlede Domme samt om Mulighederne for at finde et passende Grundlag for en relativ Begrænsning af deres Ubestemthed af Hensyn til Individets Frihed.

Paa Forslag af den italienske Professor *Ugo Conti* spørges der imidlertid yderligere ud fra en modsat Forudsætning:

2. Hvis man gaar ud fra, at der *ikke* er nogen rationel Forbindelse mellem Princippet for Straffedomme af ubestemt Varighed og Strafferetsvidenskabens Grundprincipper, er der da Grund til, efter den tidsbegrænsede Straf, at lade følge en yderligere Indskrænkning i Individets Frihed*) i Form af Tillæg til Straffen og i bekræftende Fald i hvilke Tilfælde og hvorledes?

Spørgsmaalet indeholder paa én Gang en Antydning af en Kritik af de ubestemte Straffedomme og af en Løsning af det Spørgsmaal, som i denne Sag har været det afgørende: hvorledes skal Samfundet væge sig imod, at den særlig farlige Forbryder efter udstaaet (tidsbestemt) Straf slippes løs paa det igen, uanset at hans Farlighed muligvis ingenlunde er ringere end før Straffens Fuldbrydelse?

Et positivt Bidrag til at søge denne Samfundets Trang til Sikkerhed fyldestgjort har *Ugo Conti* givet i en Afhandling i den officielle: *Rivista di discipline carcerarie etc.***), som nedenfor skal omtales nærmere:

Som antydet gælder det i dette Spørgsmaal at afveje paa den ene Side Hensynet til Samfundets Sikkerhed, paa

*) I den franske Text staar der »restriction«, hvilket man — som sket i den i Tidsskriftets Hefte I, 1909 Side 108 meddelte Oversættelse — maa oversætte »Begrænsning«, naar man ikke har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med, at dette atter er en Oversættelse af det italienske »restrizione«, hvilket, som det ogsaa fremgaar af *Ugo Conti's* Sprogbrug, er at forstaa som »Indskrænkning i Individets Frihed« eller »Reaktion«, nemlig fra Samfundets Side overfor Individet. Først denne Forstaaelse giver ogsaa rigtig Mening i Spørgsmaalets 2den Del.

• **) Aarg. XXXIV p. 347—64.

den anden Side Individernes Krav paa at se deres Skæbne afgjort for et kompetent Forum og paa ikke alle at skæres over en Kam.

Lader man nu det præventive være det overvejende, idet man foruden den tidsbestemte Straf idømmer Straf paa ubestemt Tid, opnaar man imidlertid efter Forfatterens Mening kun at forvanske Straffens Væsen. Det er irrationelt overfor den særlig farlige Forbryder, Recidivisten f. Eks., at føje en accessorisk Straf til en tidsbegrænset, saaledes at den principale Straf svarer til Forbrydelsen, den accessoriske til det Maal af Sikkerhed, der tiltrænges overfor Forbryderen. Set som en skærpene Omstændighed ved Forbrydelsen fører Tilbagefaldet kun til at skærpe Straffen, endog indtil den livsvarige Straf. Men som Indicium for den individuelle Farlighed kan Tilbagefaldet kun føre til Anvendelse af S i k k e r h e d s f o r a n s t a l t n i n g e r og aldrig til andet. At fortsætte Strafbehandlingen overfor den særlig farlige og formodet uforbederlige er ulogisk og gaar samtidig Individets Ret for nær, idet det er muligt, at Indskrænkninger af mindre indgribende Natur end Frihedsberøvelsen vil være fyldestgørende. Kun ved at give Samfundets yderligere Reaktion Karakteren af Sikkerhedsforanstaltninger opnaar man paa den ene Side at holde Strafinstitutet rent, at lade det virke ved sine ejendommelige Midler uden Indblanding af fremmede Elementer, paa den anden Side at skabe Garantier for Samfundets Sikkerhed, der ellers — naar man da ikke vil gaa med til den livsvarige Straf for den særlig farlige — vilde være ganske illusorisk.

Ved Siden af S t r a f f e n, der er Samfundets Værn mod de almindelige Forbrydere, og ved Siden af S t r a f f e s u r r o g a t e r n e (f. Eks. den betingede Døm), der er en tilstrækkelig Reaktion overfor Pseudoforbrydere og Lejlighedsforbrydere, tænkes der da oprettet et nyt Institut, S t r a f f e t i l l æ g e t (complemento di pena) for de særlig farlige Forbrydere. Denne Tredeling er naturlig, fordi den svarer til en naturlig Klassifikation af Forbryderne, og den

er hensigtsmæssig, fordi den lader hvert af de tre Instituter virke for sig og ved de for det ejendommelige Midler.

Straffetillæget maa, som ovenfor vist, altid have Karakteren af **S i k k e r h e d s f o r a n s t a l t n i n g e r**.

Givet er det imidlertid, at man ikke kan anvende hvilket som helst Sikkerhedsforanstaltninger efter frit Skøn og i et hvilket som helst Tilfælde. Hensynet til Individet kræver, at Loven fastsætter, hvilke Arter af Sikkerhedsforanstaltninger der kan anvendes som Straffetillæg, og paa hvilke Tilfælde der overhovedet er Mulighed for at anvende Straffetillæg. Denne legale Garanti er nødvendig.

Men selve Institutets Natur af Sikkerhedsforanstaltning fører til i hvert enkelt Tilfælde, Individ for Individ, at undersøge, om den af Loven præsumerede Farlighed er til Stede, i bekræftende Fald i hvilken Grad. Dette lader sig ikke afgøre rent abstrakt, men maa afgøres i hvert Tilfælde for sig.

Spørgsmaalet er af rent praktisk, ujuridisk Natur og kan derfor ikke overlades til Domstolene. Dommeren vilde, selv i Tilfælde, hvor han tillige har fungeret som Undersøgelsesdommer, mangle Forudsætninger for at træffe en saadan Afgørelse. For ham foreligger i det væsentlige kun Forbrydelsen, og hans Virksomhed medfører ikke og kan ikke medføre et nøjere Kendskab til Forbryderens sociale Kvalitet. Og ligesaa lidt som man tør overlade til Dommeren at bestemme, om Straffetillæg skal finde Anvendelse i det enkelte Tilfælde eller ikke, ligesaa lidt kan man overlade til ham at afgøre, hvilken af flere mulige Former for Straffetillæg der maa anses for tilstrækkelig og passende overfor dette enkelte Individ. Det drejer sig jo om at vælge mellem flere mulige, rent praktiske Politiforanstaltninger, og dertil savner Dommeren det fornødne Grundlag.

Domstolenes Virksomhed indskrænkes da til foreløbig at tilmaale den for Forbrydelsen passende Straf samt, rent juridisk, at afgøre, om det foreliggende Tilfælde hører under dem, for hvilke Straffetillæg er hjemlet. Og Dommeren afsiger derefter sin Dom, der paa samme Tid udtaler, at den

Skyldige bør underkastes Straf og efter Udstaaelsen af denne en yderligere Prøvelse med Hensyn til, om Straffetillæg bør finde Anvendelse paa ham. Og den sidste Del af Dommen er obligatorisk saavel som den første. Den første Del af Dommen refererer sig til Forbrydelsen, den sidste til Forbryderens formodede Farlighed.

Men om denne Farlighed virkelig i det enkelte Tilfælde er til Stede, lader sig først afgøre, efter at den idømte Straf har haft Lejlighed til at øve sin Indflydelse paa den Enkelte. Hermed er angivet Tidspunktet for Afgørelsen af, hvorvidt det idømte Straffetillæg bør komme til Udførelse, in casu under hvilken Form. Den bør altid udskydes til efter Straffens Fuldbrydelse.

Det er givet, at den Enkeltes Forhold under og efter Straffens Fuldbrydelse bliver af stor Betydning for Dommen om den individuelle Farlighed.

Men helt at lægge denne Dom: farlig eller ikke farlig, og Vurderingen af Farens Styrke i Fængselsautoriteternes Haand gaar imidlertid ikke an. Det behøver ikke nærmere at udvikles, at Fængselsbestyrelsen er udsat for at forveksle Fangens Opførelse i Fængslet med hans moralske Kvalitet iøvrigt, at Forstillelse fra Fangens Side kan lede selv den kyndigste Iagttagelse paa Vildspor, og at en Dom, der bygger alene paa psykologisk Iagttagelse, i det hele har ligesaa megen Sandsynlighed for at være forkert som for at være rigtig. Dermed er imidlertid ikke sagt, at Fængselsautoriteternes Iagttagelser over den Enkelte er ganske uden Betydning. Tværtimod kan den kyndige Fængselsmand ved en maaske gennem Aar fortsat Iagttagelse af sin Fange danne sig et Billede af denne, som han vil være, ogsaa naar han kommer paa fri Fod, der nogenlunde nøje svarer til Virkeligheden. Men Fængselsvæsenets Dom bør som sagt ikke være den eneste afgørende.

I Forbigaaende skal bemærkes, at en Henvisning af Sagen til fornyet Behandling ved Domstolene efter Straffens Fuldbrydelse formentlig vilde være mindre praktisk, da det

er overvejende sandsynligt, at Domstolen, naar den én Gang havde udtalt som sin Formening, at mere end Straffen var fornødent, vilde vægre sig ved at ændre denne sin Opfattelse alene paa Grundlag af det under Fængslingen fremkomne. Og denne Indvending har ogsaa en vis Gyldighed, hvor Domstolen har været legalt bundet til at idømme Straffetillæg, som foreslaaet i det her omtalte System.

Men kan man hverken lade Domstolene alene eller Fængselsautoriteterne alene træffe denne Afgørelse, føres man til at henlægge den til en særlig Myndighed. Afgørelsen er af kompliceret Natur og maa i Virkeligheden bygges paa Iagttagelser over det enkelte Individ's hele Færd, Motiverne til hans Forbrydelse, hans Forhold til Straffen og i det hele enhver Oplysning, som Politi, Domstole og Fængselsautoriteter maatte sidde inde med eller kan fremskaffe om ham.

Forfatteren foreslaar da oprettet en særlig Straffekommission, der suverænt bestemmer, om Straffetillæg skal komme til Anvendelse, in casu under hvilken Form og hvorlænge. Den tænkes sammensat af Repræsentanter for de tre Forgreninger af Samfundsmagten, der har lært Forbryderen at kende i hans Egenskab af antisocialt Element: Domstole, Politi og Fængselsvæsen. I Virkeligheden bliver der da i Tilfælde, hvor Loven hjemler Anvendelse af Straffetillæg, Tale om Afsigelse af to Domme: én, der idømmer Straf for Forbrydelsen og samtidig, rent abstrakt, udpeger Forbryderen som særlig farlig, og én, der in concreto afgør, om dette enkelte Individ virkelig er farligt, og hvilke Foranstaltninger der i bekræftende Fald vil være at træffe imod ham, nu og i Fremtiden.

Af denne Afgørelsens konkrete Natur følger videre, at Straffetillæget altid maa være foranderligt af Væsen og ubestemt af Varighed. Der er Tale om Sikkerhedsforanstaltninger overfor en Samfundet fra et enkelt Individ truende Fare, men da denne Fare kan aftage og tiltage i Styrke, og da det ikke forud kan afgøres, naar den vil høre op, maa Straffekommissionen have det i sin Magt at skærpe eller

mildne Sikkerhedsforanstaltningerne, at fortsætte med dem, saalænge det skønnes fornødent, eller fritage Individet for dem, fuldstændig eller betingelsesvis. Dette elastiske, foranderlige og ubestemte bliver da en Væsensejendommelighed ved Straffetillæget, uadskilleligt derfra ifølge selve dets Natur som Sikkerhedsforanstaltning.

Den Indvending ligger nær, at det kunde synes overflødig, ja selvmodsigende at idømme Straffen i Tilfælde, hvor Loven forud formoder, at den ikke vil hjælpe, og at det derfor var naturligere at springe Straffen over og straks gribe til Sikkerhedsforanstaltninger. Men dette vilde foruden at stride mod Princippet om den retfærdige Afvejelse af Forbrydelse og Straf komme i Strid med Straffetillæggets ovenfor udviklede fakultative Natur.

Og tænkte man sig det ordnet saaledes, at Loven hjemlede Anvendelse af en bestemt Form for Sikkerhedsforanstaltninger for en bestemt Grad af formodet Farlighed (f. Eks. et vist Antal Tilbagefald), vilde man paa en Gang være i Strid med det nys nævnte Princip og samtidig savne Garantier for at kunne værge sig mod de farligste Forbrydere. Som udviklet maa Straffetillæget altid, for fuldtud at svare til sin Hensigt, kunne lempes efter den til enhver Tid foreliggende Fares Styrke.

Tænker man sig endelig den Mulighed, at Loven alternativt hjemler Straf og Straffetillæg, havner man atter i Selvmodsigelse. Man tør, som ovenfor nævnt, ikke overlade til Dommeren paa Grundlag af det, der foreligger oplyst for ham, at afgøre, hvilket af de to Alternativer der bør vælges. I det schweiziske Udkast er det foreslaaet, at Dommeren paa en og samme Tid kan afsige en Straffedom, der idømmer en bestemt Frihedsstraf, og henstille til Administrationen, om Straffen skal komme til Fuldbyrdelse eller erstattes af Domfældtes »Forvaring«, saaledes at et benægtende Svar fra Administrationens Side medfører, at den tidsbestemte Frihedsstraf fuldbyrdes. Men selv bortset fra det formelt stødende i denne Dommerens frivillige Renunciation

paa sin Myndighed til Fordel for Administrationen bliver det uforklarligt, hvorfor han ikke selv kan bestemme, at Forvaring skal træde i Stedet for Straf, da Afgørelsen dog skal træffes straks paa Grundlag af Oplysninger, han i det paa-gældende Øjeblik ligesaa fuldt som Administrationen har til sin Raadighed.

Som nævnt fører Tanken i Straffetillægs Anvendelse til at hjemle flere forskellige Former for saadanne. Forfatteren foreslaar — i Tilslutning til den italienske Straffelovgivning — tre forskellige Arter, der forholder sig til hinanden som Positiv, Komparativ og Superlativ, svarende til Graden af den Fare, Straffetillæget er sat til at værne imod.

Lavest staar det blotte P o l i t i t i l s y n (vigilanza), som kan bestaa i faa og simple Indskrænkninger i Individets Frihed. Institutet minder i denne Form om det allevegne kendte, her hjemme ved Lov 3. Marts 1860 § 2 hjemlede Polititilsyn med mistænkelige Personer. Men medens man mod dette sidste kan rejse berettigede Indvendinger, baade af principiel og af rent praktisk Natur (det virker som en administrativ Vilkaarlighed og vanskeliggør det for den »Mistænkelige« frit at søge Erhverv, hvor dette tilbydes ham), mener Forfatteren, at det netop som Straffetillæg har udmærkede Forudsætninger for at virke effektivt i sig selv og i Harmoni med de andre Former af Straffetillæg. I Tilslutning til den italienske Straffelovs § 18 tænkes det at kunne bestaa, foruden i den almindelige Forpligtelse til at holde Politiet underrettet om sit Opholdssted og Erhverv, i en Forpligtelse til at tage Ophold i en bestemt Kommune eller i Forbud mod at opholde sig paa Steder, der giver Anledning til en særlig Fare for Samfundet eller enkelte Personer.

Næst i Rækken kommer A r b e j d s t v a n g e n, der bestaar i Præstation af et offentligt eller privat Arbejde under Tilsyn af det Offentlige, i Anvisning af industrielle eller agrariske Arbejdskolonier, hvor den Paagældende maa indfinde sig og præstere det ham paalagte Arbejde, men iøvrigt nyder

sin Frihed, og endelig i Anbringelse i en Tvangsarbejdsanstalt.

Sidste Stadium i Straffetillæget er **F o r v a r i n g**, der bestaar i den Paagældendes fortsatte Indespærring. Men Fængslingen bør være forskellig fra Fængselsstraffen, og den bør saavidt muligt være forbunden med Arbejde i fri Luft af almennyttig Art (Hedearbejde). I sidste Instans kan den bestaa i Deportation til Egne, der ikke er for forskellige fra Moderlandet.

Mellem disse Foranstaltninger vælger Straffekommissionen frit alt efter den Grad af Farlighed, der formenes at være knyttet til den enkelte Person. Det vil da falde naturligt at vælge Forvaringen for de farligste, Arbejdstvangen for de mindre farlige og Tilsynet for de mindst farlige. Og Loven kan, som ovenfor nævnt, ikke indlade sig paa at fastsætte en bestemt Art af Straffetillæg for bestemte Tilfælde. En særlig streng Straf eller en formodet Sandsynlighed for Tilbagefald er ikke nok til at udpege Individet som hørende til den ene eller den anden Klasse af farlige Personer. Og ligesom Straffekommissionen straks fra første Færd bestemmer, om Straffetillæget bør komme til Udførelse eller ikke, in casu under hvilken Form, saaledes maa det altid staa den frit for at gaa fra én Form af Straffetillæg til en anden under Straffetillægets Fuldbgyrdelse. Det kan, maaske netop i Kraft af Foranstaltningens Natur, vise sig, at den i Forvaring tagne er blevet mindre farlig, saa at man kan nøjes med at holde ham under det blotte Tilsyn eller dog under Arbejdstvang.

Omvendt skal det staa Kommissionen frit for at gaa fra en mildere til en strengere Foranstaltning, men her udkræves en legal Grænse af Hensyn til Individet. Og denne Grænse følger netop af Straffetillægets progressive Natur, saaledes at man for Overtrædelse af den mildeste Form for Sikkerhedsforanstaltninger, Tilsynet, gaar til næste Stadium, Arbejdstvangen, og for Overtrædelser af denne til sidste Stadium, Forvaring. Giver man imidlertid Straffekommissionen

den større Beføjelse, helt at fritage Individet for Straffetillæget, maa man ogsaa indrømme den den mindre, at knytte Betingelser til denne Fritagelse. Ved saaledes at føje Princippet for den betingede Løsladelse til det foreslaede System, opnaar man en yderligere Garanti for Individets Ret til at se sin Skæbne afgjort under Hensyntagen til de for hver enkelt ejendommelige Forhold. Det skal bemærkes, at Forfatteren kun kan tænke sig den betingede Fritagelse for Straffetillæg knyttet til de to Stadier: Forvaring og Arbejdstvang, hvorimod det findes uforeneligt med Tilsynet, idet den betingede Frihedstilstand i sig selv forudsætter et vist Tilsyn. Man kunde imidlertid tænke sig, at det Offentlige betingelsesvis gav Afkald paa Tilsynsretten, mod at denne overtoges af private, Fængselselskaber eller enkelte Personer, saaledes at i Overtrædelsestilfælde det offentlige Tilsyn eller endnu strengere Straffetillæg blev aktuelle. Erfaringer her hjemme med betinget løsladte og betinget benaadede gaar ud paa, at et saadant Tilsyn i mange Tilfælde vil være tilstrækkeligt. Og samtidig indeholder den materielle Støtte, som f. Eks. Fængselselskaberne kan yde, et vigtigt straf-suppletorisk Moment, der harmonerer godt med Straffetillægenes Natur.

Spørger man nu, hvem Loven bør udpege som i den Grad farlig, at der er Grund til at hjemle eventuel Anvendelse af Straffetillæg, ledes Tanken først og fremmest mod Recidivisten. Det, at han trods Straffen falder tilbage til Forbrydelser, til den samme eller beslægtede eller til andre, tyder paa, at der er noget vist professionelt ved hans Handlemaade, at Forbrydelsen saa at sige hører med til hans Livsvaner. Ham er der altsaa særlig Grund til at betegne som en for Samfundet farlig Person.

Men til den konkrete Anvendelse af Straffetillæg er Recidivet som saadant ikke nok; denne Afgørelse bør, som ovenfor sagt, bero paa et sammensat Skøn over alt, hvad der foreligger om den enkelte, og Recidivet bliver kun et Indicium, men ganske vist et vægtigt, for Farlighed.

Nogen nødvendig Forudsætning for Anvendelse af Straffetillæg bliver det derfor heller ikke. Man kan udmærket godt tænke sig, at en enkelt Handling, naar den er særlig grov og karakteristisk, i ligesaa høj Grad kan indicere den specielle Farlighed, som er Forudsætning for den abstrakte og konkrete Anvendelse af Straffetillæg. Og en Række af forbryderske Handlinger, der finder deres Afgørelse ved en enkelt Dom, kan efter Omstændighederne betyde ligesaa meget i saa Henseende som en Række af Forbrydelser, der hver for sig har bragt deres Ophavsmand en Domfældelse og Straf.

I Lighed med, hvad der hjemles i den norske Straffelov, tænker Forfatteren sig da sit System anvendt dels paa gentagne Forbrydelser af almenfarlig Natur eller paa saadanne, der viser tilbage til et Berigelses- eller andet for Samfundet særlig farligt Motiv, og dels paa særlig grove Udslag af Kriminalitet overhovedet. I den nærmere Udførelse lages Hensyn til den italienske Straffelov og de i samme hjemlede Strafferammer. Selvfølgelig maatte Systemet tilpasses efter hvert enkelt Lands Straffelovgivning. Det vilde føre for vidt at følge Forfatteren i hans nærmere Udvikling paa dette Punkt, og jeg skal indskrænke mig til en Antydning af, hvad han her foreslaar.

Straffetillæg tænkes hjemlet for det første i Tilfælde, hvor en Person for første Gang begaaet Forbrydelse idømmes mindst 10 Aars Strafarbejde.*) Sætter man en Frist af 10 Aar**) som den naturlige, indenfor hvilken Tilbagefaldet

*) Det i den italienske Straffelov hjemlede Institut »la reclusione«, der kan idømmes i indtil 24 Aar, og som følger nærmest i Rang efter det livsvarige Strafarbejde (l'ergastolo), svarer efter Omstændighederne til vort Tugthus- eller Forbedringshusarbejde. Mindst 10 Aars Reclusione for første Gang begaaet Forbrydelse er altsaa, abstrakt taget, Billedet paa en meget grov Kriminalitet.

**) Denne 10 Aars Frist spiller en vis Rolle i den italienske Straffelov, som ogsaa hos os (Strlls. § 70 og Lov om Æresoprejsning af 12/4 1894).

med Rette kan lade formode en særlig Farlighed, kan som andre Tilfælde, hvor det vilde være naturligt at hjemle Straffetillæg, nævnes følgende:

To Domme paa mindst fem Aars Strafarbejde inden for den nævnte Frist, regnet fra Udstaaelsen af den første Straf, tre Domme paa mindst tre Aars Strafarbejde og seks Domme paa mindst et Aars Strafarbejde, Afsoningstiden fraregnet.

Og endelig tænkes Straffetillæg hjemlet i Tilfælde af seks Domfældelser, uanset Straffenes Størrelse og uanset indenfor hvilken Frist de faldt, naar Forbrydelserne hørte til de ovenfor nævnte, der sete under ét eller hver for sig, abstrakt taget eller efter Omstændighederne viste tilbage til et for Samfundet særlig farligt Sindelag. Foruden saadanne særlig farlige Forbrydelser, som Berigelsesforbrydelser af enhver Art, nævnes udtrykkelig Løsgænger og Belleri.

Som oftere nævnt er Forholdet altsaa det, at Dommen i alle saadanne i Loven hjemlede Tilfælde skal indeholde en Bestemmelse om, at Domfældte efter udstaaet Straf skal undergives Straffekommissionens yderligere Kendelse, der gaar ud paa at afgøre, om han endnu maa anses for saa farlig, at Straffetillæg under en eller anden Form bør komme til Udførelse.

Det er ovenfor nævnt, at og af hvilke Grunde Straffekommissionen tænkes sammensat af Repræsentanter for Domstole, Fængselsautoriteter og Politi. Særlig paa det sidste lægges der stor Vægt, idet det tilfalder Politiet at paase Straffetillægets Fuldbyrkelse. Politiet har særlige Forudsætninger for at lære hele den Domfældtes Liv at kende og navnlig for at bedømme de Forhold, der venter ham, naar han kommer paa fri Fod. For Valget af Arten af Straffetillæg i det enkelte Tilfælde bliver Politiets Stemme derfor af afgørende Betydning.

Det vilde føre for vidt at undersøge, om den af Forfatteren foreslaaede Sammensætning af Straffekommissionen af den Dommer, der har afsagt Dommen, af Direktøren for den Straffeanstalt, hvor han ved Løsladelsen befinder sig, og af

Politimesteren paa det Sted, hvor Dommen i sin Tid blev afsagt, virkelig er saa praktisk som af Forfatteren anlagt. Forfatteren lægger stor Vægt paa, at det er de samme Personer, der kommer til at fungere, noget, der jo dog ikke lader sig gennemføre i Tilfælde af Død eller Forflyttelse. Grundlaget for Domstolenes Betragtning af Domfældte vil i det væsentlige blive de Domfældte vedrørende Akter, og Fængselsdirektørens endelige Udtalelse, bilagt Rapporter over den Paagældendes hele tidligere Fængselsliv, kunde godt tænkes afgiven skriftlig, saaledes at det afgørende for Valget af Straffekommissionens Sæde maatte blive det Sted, hvor Straffetillæget skulde komme til Udførelse, og hvis Politimester da altid skulde deltage i Afgørelsen. Ofte vilde dette Sted forøvrigt netop falde sammen med Domsstedet, og Fængselsautoriteterne kunde da tænkes repræsenterede af en Embedsmand af Fængselsvæsenets Centralstyrelse.

Straffekommissionens Forhandlinger tænkes iøvrigt at forme sig som en almindelig Proces. Akter og Rapporter fremlægges, Fangen fremstilles og gøres bekendt med, hvilke Foranstaltninger man agter at anvende imod ham, og han har Ret til at erklære sig derom, eventuelt med en Sagførers Bistand, og forlange anstillet yderligere Undersøgelse eller indhentet Vidnesbyrd. Efter endt Forhandling afsiger Kommissionen sin motiverede Kendelse efter almindelig Majoritet, og Kendelsen forkyndes for Fangen. Denne kan forlange Kassation af formelle Grunde, hvilket ikke suspenderer Foranstaltningens Iværksættelse; men Kendelsen kan hverken appelleres eller indankes for Justitsministeriet. Thi Straffekommissionen er hverken judiciel eller administrativ i almindelig Forstand, men en Blanding af begge Dele.

Men hvor længe bør nu Straffetillæget vare? Dette er det vanskelige Spørgsmaal, paa hvis Løsning den praktiske Anvendelse af ubestemte Straffedomme er strandet. Undlader man at fastsætte en Begrænsning for de ubestemte Straffedommes Varighed, er Samfundet vel sikret, men Individet er prisgivet. Og denne Indvending synes i ligesaa høj

Grad at ramme Straffetillæget som den ubestemte Straffedom, selvom førstnævnte ifølge sin Natur indeholder en større Hensyntagen til det individuelle end den sidste.

Den Vej, man i Norge har valgt, at gøre den ubestemte Straffedoms Varighed afhængig af Straffens Længde, saaledes at den første ikke maa overskride det tredobbelte af den sidste, kan ikke anbefales. Thi Straf og Straffetillæg hviler paa forskelligt Grundlag; den første refererer sig til Forbrydelsen, den sidste til Forbryderens Farlighed. Altsaa kan man ikke sætte Varigheden af det ene i Relation til det andet. For at nævne et Eksempel: det kunde godt tænkes, at en Række af Forbrydelser, der hver for sig er belagte med en ringe Straf, sete under ét aabenbarer et saa karakteristisk farligt Sindelag, at Straffetillæg kan være nødvendigt.

At fastsætte et absolut Maksimum ved Siden af det relative som i Norge (15 Aar) eller alene som i det schweiziske Udkast (der har et Maksimum af 20 Aar og samtidig et absolut Minimum af 10 Aar), er ogsaa irrationelt. Thi intel borger for, at Faren efter dette Tidsrums Forløb er mindre end ved Begyndelsen. Ejheller er det sikkert, at den ikke vil høre op, før de 10 Aar er forløbne. Og vælger man den Udvej at give Straffetillæget en begrænset Varighed med Mulighed for senere at forlænge det, er man lige vidt, da Fastsættelsen af den første Grænse ogsaa vilde blive vilkaarlig.

Straffetillæget maa ifølge sin Natur som Sikkerhedsforanstaltning altid være af ubestemt og ubegrænset Varighed. Ellers svarer det kun daarligt til sin Opgave: at sikre Samfundet overfor de farligste Individier. Men Hensynet til Individet kræver dog, at der fastsættes visse Regler for dets Virkemaade, og af disse Regler maa Straffekommissionen være bunden.

I Lighed med, hvad der var foreslaact i Norge, tænker Forfatteren sig da, at Straffekommissionen hvert Aar tager Sagen op til fornyet Prøvelse og hvert Aar afsiger en ny Kendelse, gaaende ud paa Fortsættelse af Foranstaltningen

eller af den betingede Fritagelse for samme, Indrømmelse af betinget Fritagelse eller endelig Fritagelse, Overgang fra strengere til mildere Foranstaltninger eller omvendt. Endelig kan der, udenfor de aarlige Frister, tænkes Genoptagelse af Sagen, naar Omstændighederne maatte tale derfor, navnlig efter Indstilling af det udøvende Politi. Efter fem Aars Undergivelse af Straffetillæg skulde Individet selv kunne paastaa sig betinget fritaget med eller uden Sikkerhedsstillelse, og efter fem Aars betinget Fritagelse skulde den Paagældende kunne paastaa sig endelig fritaget, ligesom det under alle Omstændigheder efter 10 Aars Forløb skulde kunne paastaa Straffetillæget hævet. Og hver Gang skulde Straffekommissionen være forpligtet til at tage Paastanden under Paakendelse.

Om man vil anse Individets Ret for tilstrækkelig sikret paa denne Maade, er et Spørgsmaal. At der er taget alt skyldigt Hensyn til Samfundets Sikkerhed, er givet.

Man kan indvende mod Forfatterens Kritik af de ubestemte Straffedomme, at den argumenterer mod det nævnte Princip, ført ud i Konsekvenser, som ingen praktisk set har tænkt at drage. Og det viser sig da ogsaa, at det af Forfatteren selv foreslaaede System, ført ud i sin yderste Konsekvens, kommer til kort paa det afgørende Punkt, Spørgsmaalet om Sikkerhedsforanstaltningernes Varighed. Sandheden er den, at et fuldt ud rationelt Straffesystem ikke kan tænkes. Straffens Tilstrækkelighed maatte i saa Fald kunne maales efter Forhold, der dog altid maa unddrage sig Erkendelsen.

Men har man Øjet aabent for dette eksperimenterende, der ligger i Straffens Væsen, og lægger man mindre Vægt paa Principper og mere paa det praktiske, maa man indrømme, at det af Forfatteren foreslaaede Institut, Straffetillæget, har store Muligheder for at virke gavnligt.

Det har utvivlsomt det forud for den ubestemte Straffedom, at det ikke stiller Samfundsmagten det kategoriske Alternativ: fortsat Frihedsberøvelse eller fuldstændig Frihed.

Det gør det muligt at vælge Foranstaltninger, der dog yder et vist Værn mod den truende Fare, og det giver navnlig Adgang til, naar Faren vokser, at styrke Værnet, uden at man behøver at afvente Katastrofens Indtræffen.

Til Slutning skal jeg henlede Opmærksomheden paa den Lighed, der er mellem det her omtalte Institut og de i Lov af 1. April 1905 §§ 6 og 8 hjemlede Straffetillæg. Tillægger man Forfatterens Indvendinger mod at henlægge Straffetillægs Anordning til Domstolene og mod at fastsætte en Grænse for deres Varighed Betydning, rammes de nævnte Lovbestemmelser ogsaa af disse Indvendinger.

Om det i § 6 hjemlede Afholdenhedspaalæg gælder det ganske sikkert, at Femaarsfristen er fuldstændig vilkaarlig. Den er sat, fordi man mente at burde have en Grænse, og den bunder i den Betragtning, at 5 Aars Afholdenhed giver en vis Garanti for fortsat Afholdenhed. Men at denne Garanti er illusorisk, navnlig hvor Talen er om uterlige og andre Sædelighedsforbrydere, for hvem Viljessvagthed og høj Grad af Stemningsbevægethed er ejendommelig, er givet. Og i Virkeligheden kan det ikke krænke nogen berettiget Interesse, samfundsmæssigt set, om man for stedse forbød disse Mennesker at drikke.

Georg Brøchner Mortensen.